

УДК 658.589(477):338.2

**ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ
ТРАНЗИТИВНИХ ЗМІН ЕКОНОМІКИ**

*О. В. Чумак, к. філософ. н., старший викладач,
Запорізький національний технічний університет, el_chumak@ukr.net*

У статті досліджуються основні проблеми процесу модернізації національного виробництва, вирішення яких допоможе подолати системні кризові явища в різних сферах життя українського суспільства. Визначено фактори, що перешкоджають прориву української економіки в інноваційному напрямку та прорахунки державної інвестиційної політики. Доведено необхідність виведення країни на більш високий щабель цивілізаційного розвитку, особливо в умовах глобалізації, через першочергове вирішення триєдиного завдання – подолання корупції, переходу до інноваційного типу відтворення й оптимізації політики модернізації національного виробництва на державному, регіональному та галузевому рівнях.

Ключові слова: національне виробництво, транзитивні зміни, модернізація, технологічний уклад, інновації, інноваційний розвиток, інвестиційна політика, інвестиційний клімат, державне регулювання, регіональна і галузева політика.

Постановка проблеми. На початку ХХІ століття, в умовах поширення у світових масштабах процесу усупільнення виробництва, який є одним із проявів єдиного суспільного процесу глобалізації з паралельними процесами формування у межах транзитивних економік постсоціалістичних країн нових інноваційно-орієнтованих національних виробництв, особливої актуальності для соціально-економічного розвитку держави набувають модернізаційні зміни у вітчизняній економіці. Проблема модернізації на інноваційній основі національного виробництва для України є першочерговою, оскільки від її успішного вирішення у найближчий час залежать вихід країни із затяжної фінансово-економічної кризи, обумовленої недосконалою системою управління розвитком соціально-економічних процесів і глибоким соціальним розшаруванням суспільства, та подальші перспективи інтеграції нашої держави у єдиний європейський економічний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сучасних трансформаційних процесів у національних економіках в умовах транзитивних змін, їх інтегрування у

світовий економічний простір, засобів і методів модернізації вітчизняного виробництва, стимулювання інноваційної діяльності науково обґрунтували у своїх працях такі учені, як А. Гальчинський [1], В. Геєць [2], Л. Демиденко [3], Ю. Пилипенко [4], Е. Прушківська [5], Л. Федулова [6] та багато інших. Проте, незважаючи на наявність значної кількості праць щодо модернізації національного виробництва в сучасних умовах швидкоплинних транзитивних змін і трансформацій, що відбуваються і у світовій, і у національній економіках, вивчення цього питання вимагає подальшого наукового дослідження.

Формулювання мети статті. Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні проблем модернізації національного виробництва в умовах транзитивних змін в економіці, вирішення яких дозволить пришвидшити процеси подолання кризових явищ у вітчизняній економіці, відновлення стійкого економічного зростання, підвищення ефективності залучення у світовий та європейський поділ праці, можливості модернізації на інноваційній основі українського виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із важливих напрямів забезпечення сталого економічного розвитку в умовах транзитивних змін ринкової економіки на постсоціалістичному просторі є модернізація національного виробництва, яка сприяє не лише організаційно-економічному, техніко-технологічному, еколого-інноваційному та фундаментально-соціальному розвитку сучасних ринкових відносин, але і пришвидшує процеси подолання кризових явищ та наслідків фінансово-економічних потрясінь в країні.

У найбільш широкому розумінні модернізація являє собою революційний, системний, комплексний, довготривалий, незворотний, глобальний (регіональний, національний) процес якісних змін, оновлення, вдосконалення різних сфер суспільного життя (економічної, політичної, правової, наукової, освітньої, культурологічної, комунікаційної, соціально-демографічної) з метою приведення його базису у відповідність до нових сучасних норм і вимог результативності і ефективності. Тобто, вона має охоплювати всі підсистеми суспільного організму, сприяти більшому ефекту при досягненні перетворень та нести в собі такі риси, як інноваційність, адаптивність і мобільність [7, с. 61].

Модернізація економіки передбачає її перетворення відповідно до вимог сучасності через оновлення факторів виробництва (у першу чергу техніко-технологічних і людських), створення новітньої основи для розвитку традиційних галузей економіки (сільського господарства, машинобудування, металургійної та хімічної промисловості) завдяки впровадженню перспективних досягнень науково-технічного прогресу та забезпечення швидкого розвитку принципово нових високотехнологічних галузей національного господарства з метою отримання інноваційної продукції та послуг. Вона повинна відповідати таким важливим критеріям суспільного розвитку, як економічна ефективність, соціальна справедливість і екологічна збалансованість та враховувати ситуаційний підхід, адаптований до конкретних умов розвитку національного виробництва, з урахуванням його якісних відмінностей.

Відомо, що основними складовими модернізації національного виробництва виступають сприятливий діловий клімат для підприємницької діяльності, висока продуктивність праці, активні інвестиції у розробку і впровадження техніко-технологічних новацій.

Актуальною проблемою для України залишається техніко-технологічна модернізація її виробництва, оскільки переважна більшість галузей вітчизняної економіки має високий рівень зношеності основних виробничих фондів, випускає та експортує, в основному, сировинну продукцію третього і четвертого технологічних укладів. Ступінь зношеності основних фондів в країні, за офіційною статистикою, в середньому складає 58%, а в окремих галузях є набагато більшою. Так, ця цифра в сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві складає не менше 41%, в промисловості – 62%, а у транспортній сфері і зв'язку доходить до 84%. Велика енергоємність виробництва, моральне і фізичне старіння виробничого потенціалу призвели до низької конкурентоздатності національної продукції та звуження ринків збуту [8].

У той час, як у глобальному економічному просторі відбуваються організаційно-економічні та технологічні процеси підготовки переходу національних економік на новий 6-й технологічний уклад (нанотехнології, біотехнології, нове природокористування, нова медицина, вкладання в людину, робототехніка, проектування живого, високі гуманітарні технології), Україна лише «точково» займалася збільшенням обсягів виробництва продукції 5-го укладу (малотоннажна хімія, комп'ютери, електроніка, телекомунікації, Інтернет), який у провідних країнах світу вже вичерпав свої можливості і не задовольняє у повному обсязі умови поступального інноваційного розвитку.

Пожвавлення в розширенні обсягів продукції 5-го технологічного укладу в Україні спостерігалось лише в 2004 р. і складало 31% та в 2009 р. – 28% відповідно. В 2013 р. цей показник виріс лише на 4% порівняно з 2012 р.

Структура національного виробництва у посткризовий 2010–2013 рр. і кризовий 2014–2016 періоди зберігається на тому ж

самому рівні відтворювальної технологічної багатокладності народного господарства з перевагою 3-го та 4-го і з мінімальною долею 5-го технологічних укладів, в основному в сфері машинобудування, (6% від загального рівня виробництва за рахунок виробництва комп'ютерів та оптичної продукції, 7–8% – виробництва електричного устаткування), що уповільнює прогресивні технологічні зрушення і загальні темпи зростання вітчизняної економіки, поглиблює структурні технологічні диспропорції [9, с. 92–93]. А такі диспропорції виникають через неефективний розподіл ресурсів між трьома технологічними укладами, які функціонують в Україні одночасно, що не лише унеможливило успішний розвиток національної економіки, але й, погоджуючись із думкою українських вчених В. Дубика і О. Осідача, прямо або опосередковано не дозволяє їй виконувати свого природного призначення – задоволення потреб людини, зростання національного багатства і доходів населення [10, с. 35].

Держава, в цих умовах, повинна усвідомити, що вкладання коштів в розробки п'ятого технологічного укладу вже не принесуть необхідних для прориву та віддачі результатів, хоча й нові галузі шостого укладу, за дослідженнями вітчизняних економістів, теж ще не готові до прийняття значних інвестицій у розвинених країнах світу, зокрема США, не говорячи вже про Україну, де значна увага до сих пір приділяється галузям (металургійній, хімічній), які досягли стадії насичення, а такі галузі 6-го укладу, як нова медицина, нанотехнології, «зелена» хімія практично не представлені. За цих умов має бути пріоритетом створення в країні підґрунтя для переходу на новий технологічний уклад з відповідним перерозподілом ресурсів на модернізацію національного виробничого потенціалу на новій технологічній основі.

Щодо промислових підприємств, то значна їх частина є збитковою. За показниками металургійної промисловості можна констатувати, що протягом 2012 р. збитки даної галузі зросли на 9,5 млрд. грн., тобто в 3,3 рази, а порівняно з 2011 р. на 13,7 млрд. грн. Динаміка рентабельності підприємств свідчить про зростання її падіння,

від'ємний характер якої зріс з 3,4% у 2012 р. до 8% за підсумками 2013 р. [5, с. 85]. Негативний вплив на розвиток галузі в останні роки мали воєнні дії на Сході країни та скорочення попиту на металургійну продукцію внаслідок світової кризи.

Необхідно також зазначити, що вітчизняне промислове виробництво залишається вкрай неефективним та відсталим, бо понад 2/3 загального обсягу промислової продукції дають галузі з виробництва продукції з низькою доданою вартістю та проміжного використання, а частка машинобудування і продукції легкої промисловості зменшується щороку. У першу чергу, це пов'язано з нераціональною структурою національної промисловості, яка дісталася в спадок Україні від Радянського Союзу і не змінилася до нинішнього часу, 3/4 виробництва якої становить продукція важкої промисловості і лише 1/4 частину продукція, призначена для задоволення потреб споживача. По-друге, негативний вплив, зокрема на стан легкої промисловості, оказують існуючі в країні з перших років незалежності для вітчизняних товаровиробників демпінгові умови внаслідок широкого імпорту продукції даної товарної групи з Польщі, Китаю, Туреччини та інших країн світу, що не сприяє підвищенню продуктивності і конкурентоспроможності українського виробництва, його модернізації в інноваційному напрямку.

Розвиток підприємств ускладнюється великим ступенем енергозалежності держави (частка імпорту в Україні в загальному обсязі витрат первинних енергоресурсів складає не менше 60%) і високим рівнем енергомісткості внутрішнього виробництва, який у порівнянні з аналогічним показником у країнах ЄС є вищим у 2,5 рази [11, с. 86].

За весь період трансформації вітчизняної економіки так і не було створено фундаменту для зміцнення конкурентних позицій України і в інноваційній сфері.

Аналізуючи статистичні дані, цілком упевнено можна стверджувати, що в Україні доля інноваційно-активних підприємств складає досить незначний відсоток від загальної кількості. Так, за результатами 2012 р. їх питома вага у загальній кількості підприємств становила 17,4%, з яких частка підприємств, які впроваджували інновації,

становила 11,5%, зменшившись за 10 років на 3,3%. Незважаючи на те, що цей показник у 2012 р. зріс до 13,6%, питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової помітно скоротилася: у 2001 р. – з 6,8% до 3,8% у 2010 р. і до 3,3% у 2012 р. [12].

Серед країн Європейського Союзу, для порівняння, мінімальні показники інноваційної активності мають Португалія – 26% та Греція – 29%, що в 1,5 рази вищі, ніж в Україні. А в порівнянні з країнами-лідерами у цій галузі, такими як Ірландія (74%), Данія (71%), Німеччина (69%), Австрія (67%) та Нідерланди (62%), розрив становить 3–4 рази. За даними обстеження інновацій за системою GIS у 2008 році, технологічними інноваціями в Україні займалося 11,6% підприємств (в 2012 році – 9,8%), в Чехії – 41,7, Німеччині – 74, Ірландії – 61,4, Швеції – 54,6, Великобританії – 44,6, Австрії – 57,5%. Україна відстає від технологічно-інноваційного світу в середньому у 4–5 разів.

Низькою також залишається питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, яка до того ж має негативну тенденцію до щорічного зменшення з 6,8% у 2001 р. до 3,3% у 2012 р. (зменшення порівняно з 2001 р. складало 56%).

Зменшення ключових показників інноваційної активності українських підприємств є свідченням того, що їх продукція є неконкурентоспроможною і переважно не інноваційною. Відповідно до статистичних даних у загальному обсязі реалізованої промислової продукції лише 9,8% мають ознаки інноваційної, у той час як в Євросоюзі цей показник перевищує 75% [13].

Статистичні дані та останні дослідження вітчизняних науковців свідчать про те, що за останні 25 років чисельність працівників в інноваційній сфері в Україні знизилася в 3,3 рази (за цей час у США та Західній Європі вона виросла в 2 рази, а в Південно-Східній Азії – в 4 рази); кількість дослідників в галузі технічних наук знизилася в 3,5 рази (при цьому в 3,5 рази збільшилася їх чисельність у юридичних науках, а в політичних – в 5,6 рази); освоєння нових видів техніки зменшилося в 14,3 рази; впала частка інноваційно-активних промислових підприємств в 5,5 рази – з 60% до 11,2% (в ЄС

їхня частка в середньому становить 60%, у Росії – 10%, у Польщі – 16%); практично повністю зруйнована галузева наука (із 220 організацій залишилося тільки 20), тобто розірвався ланцюг НДР–ДКР–впровадження; за рахунок впровадження нових технологій приріст ВВП в Україні становить 0,7%, тоді як у розвинених країнах цей показник досягає 60–90% [14].

У всесвітньому рейтингу інновацій Україна посідає 74 місце і 89-е місце – в рейтингу конкурентоспроможності після Кенії та Ботсвани, що не відповідає її реальному науковому потенціалу. Усі ці факти свідчать про те, що українське суспільство лише тільки вступило на шлях інноваційного розвитку [15].

В Україні діють лише окремі елементи інноваційної інфраструктури, що перешкоджає створенню національної інноваційної системи України, яка б відповідала сучасним ринковим вимогам та давала б можливість налагодити завершений цикл інноваційної діяльності у промисловості – від створення інновацій до впровадження їх у виробництво. В Україні функціонує 24 інноваційних бізнес-інкубатори, 20 інноваційних центрів, 15 центрів економічної і науково-технічної інформації, 12 технопарків, 11 центрів комерціалізації інтелектуальної власності [16].

Не сприяє модернізації української економіки в інноваційному напрямку і інвестиційна політика держави. Так сталося, що на сьогоднішній день через затяжну економічну і політичну кризу, через тривале падіння національного виробництва, недостатню капіталізацію української банківської системи, різке зниження рівня доходів більшої частини населення обсягу внутрішніх фінансових ресурсів для ефективного розвитку України недостатньо і тому більш привабливими стають кошти іноземних інвесторів.

Але, приток прямих іноземних інвестицій через несприятливий інвестиційний клімат (політичну нестабільність, військові дії на Сході країни, бюрократизацію державного апарату, постійну і несистемну зміну законодавства, корупцію, високу інфляцію, великий податковий тиск на бізнес) за останні роки значно зменшився. Так, в 2013

р. прямих іноземних інвестицій надійшло в Україну на суму 4,13 млрд. дол. США, що з урахуванням курсових переоцінок і рівня відтоку капіталу менше, ніж у попередньому році – 4,55 млрд. дол. Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за період з січня по серпень 2013 р. зменшився на 41,4% до 2,513 млрд. дол. США проти 4,283 млрд. дол. США за відповідний період 2012 року. В серпні 2013 р. обсяг ПІІ впав на 73,1% до 320 млн. дол. США проти 866 млн. дол. США у серпні попереднього року.

Серед десяти головних інвесторів виступають такі країни, як Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Росія (яка через власну агресивну політику до України починаючи з 2014 року втратила цю позицію), Австрія, Великобританія, Франція, Швеція, Віргінські острови, США, обсяг інвестицій яких у нашу країну склав 83% загального обсягу прямих іноземних інвестицій. Найбільша частка інвестицій до України з Кіпру (25,6%) свідчить про значну долю офшоризації і рівня тінізації (до 70%) вітчизняної економіки [11, с. 19].

Необхідно зазначити, що галузеве надходження інвестицій відбувається в основному у фінансовий сектор, міжнародне співробітництво, державне управління і не спрямоване до сфер пріоритетного інноваційного розвитку України, не сприяє оптимізації високотехнологічного сектору національної промисловості. Роль держави в підтримці розвитку високотехнологічних галузей обмежується декількома галузями, зокрема, військовою, авіабудівною, фармацевтичною, хоча модернізації вимагають і інші сектори економіки.

Негативно впливають на інвестиційний процес хабарництво, криміналізація економіки і корупція різних гілок влади. Так, за даними Світового банку Україна серед 185 країн світу займає 137 місце за показниками легкості ведення бізнесу і має найгірші у Східній Європі та Центральній Азії рейтинги з реєстрації майна та закриття неплатоспроможних підприємств [11, с. 86].

Таким чином, інноваційному прориву української економіки перешкоджає модель адаптивного експортоорієнтованого розвитку промисловості, з переважанням низько технологічного слабо диверсифікованого

виробництва, що спонукає країну пристосовуватись до стандартів і потреб світового ринку за наявних внутрішніх можливостей і обмежених конкурентних переваг. Така модель є малоефективною, неспроможною протистояти негативним зовнішнім впливам, надмірно прив'язаною до кон'юнктури глобального ринку, що не дозволяє розвивати власне високотехнологічне виробництво.

В умовах тривалого кризового стану національної економіки із зростаючою доларовою інфляцією та спадаючим власним виробництвом збільшується попит на імпорту продукцію, яка споживається українцями головним чином за рахунок торгових кредитів і кредитів зацікавлених у реалізації своїх товарів на ринку України іноземних виробників, зокрема ТНК, що збільшує і так велику заборгованість країни. Цьому сприяє корпоративна психологія вітчизняних високих чиновників і олігархів, яким більш вигідно закуповувати готові технології із-за кордону, ніж розвивати власне високотехнологічне виробництво.

Перешкодою до формування моделі інноваційного розвитку є зниження обсягів держзамовлення і руйнування існуючих вертикально інтегрованих структур «ВНЗ-конструкторське бюро-виробництво-сервісне обслуговування-модернізація», які могли б сприяти створенню високотехнологічної унікальної продукції. Наслідком цього є зупинення виробничого процесу, що призводить до банкрутства підприємств, втрати кваліфікованих наукових та інженерних кадрів, рейдерського захоплення землі та нерухомості.

Головним завданням і єдиним імперативом для України в цих умовах має стати програма глибокої модернізації вітчизняної економіки та інших сфер транзитивного суспільства на інноваційній основі.

Інноваційна модернізація національного виробництва має здійснюватися у розрізі певних напрямів оптимізації економічного регулювання: державного, регіонального, галузевого.

Метою модернізації державного регулювання промислового розвитку має стати подолання структурно-технологічної відсталості національного промислового комплексу, переведення його в інноваційний режим

функціонування на основі:

- перебудови промислової політики держави в напрямку створення необхідних юридичних і економічних стимулів для вітчизняних товаровиробників за пріоритетними напрямками;
- створення дієвої нормативно-правової бази для ефективної діяльності високотехнологічного виробництва з високою долею доданої вартості та відповідною новою інфраструктурою;
- зниження оподаткування прибутку, спрямованого на фінансування інноваційних розробок, створення конкурентоспроможних видів інноваційної продукції;
- концентрації бюджетних, фінансових та інших форм державної економічної підтримки, позабюджетних і недержавних джерел на пріоритетних напрямках науково-технічного розвитку та технологічного переозброєння виробництва;
- підвищення частки виробництва високотехнологічних товарів із високим рівнем якості, нарощування їх експорту;
- створення і реалізації концепції зниження імпортозалежності на засадах розвитку конкуренції на внутрішньому ринку інноваційної продукції;
- підвищення енергоресурсної ефективності виробництва;
- створення нових робочих місць у сфері інноваційного підприємництва;
- забезпечення соціальної захищеності та підтримки авторитету, престижу праці українських учених, винахідників, інженерів і виробників інноваційних товарів і послуг;
- розвиток міжнародного співробітництва у сфері інноваційної діяльності для встановлення більш тісної взаємодії та координації між українськими і зарубіжними партнерами;
- оздоровлення економічного середовища, створення сприятливого клімату для залучення інвестицій у національне виробництво;
- усунення диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіонів та розвитку міжрегіональних зв'язків через забезпечення державної підтримки регіональних та міжрегіональних інноваційних кластерів у галузях, які мають найвищий потенціал виробництва продукції, конкурентоспроможної на

внутрішньому та зовнішніх ринках [18, с. 128–129].

Державна політика підтримки розвитку інноваційних кластерів полягає в:

- розробленні та затвердженні законодавчої та нормативно-правової бази;
- сприянні розвитку інноваційної інфраструктури, створенні або призначенні організацій, відповідальних за реалізацію кластерної політики держави;
- розробленні ефективних механізмів взаємодії промислових підприємств, науководослідних, освітніх організацій та органів державної влади, у тому числі через систему електронного урядування та створення онлайн-послуг;
- здійсненні досліджень перспектив розвитку кластерів та розробленні на їхній основі кластерних програм та системи оцінювання результатів функціонування кластерів [19, с. 55].

Для забезпечення процесів модернізації на рівні регіонів необхідно:

- здійснити облік наявності ресурсного потенціалу та визначити рівень його використання;
- виявити рівень функціонування регіональних підприємств і визначити перспективи їх подальшого розвитку;
- забезпечити реалізацію на регіональному рівні пріоритетних національних проектів з адаптацією державної політики, програм і економічних моделей розвитку до регіональних умов;
- розробити довгострокову стратегію соціально-економічного розвитку регіону на інноваційній основі;
- застосовувати нові методи адаптивного регіонального стратегічного планування інноваційної модернізації виробництва, яке враховує регіональні особливості та закономірності розвитку;
- залучати громадськість до процесу стратегічного планування інноваційного саморозвитку регіону, заохочувати державно-приватне партнерство і взаємодію з наукою;
- розвивати як традиційні галузі регіону, так і інноваційні технології;
- удосконалювати інститути управління розвитком економіки на регіональному рівні, формувати нові структури управління та контролю;

– формувати дієві наукові технопарки та регіональні інноваційні кластери відповідно до сучасних вимог ринкової економіки;
 – спрямувати увесь комплекс управлінських рішень державних і місцевих органів влади на головну стратегічну мету – підвищення якості життя населення регіону [20, с. 128–129].

Проведення модернізації національного виробництва на галузевому рівні має бути спрямоване на:

- широке впровадження останніх досягнень НТП; спрямованих на докорінне й інтенсивне оновлення матеріально-технічної бази галузей;
- залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій з метою заміни фізично та морально зношених основних фондів підприємств галузі на інноваційній основі;
- зниження питомої ваги галузей виробництва із низькою доданою вартістю (гірничо-металургійний комплекс, паливно-енергетичний та ін.);
- забезпечення розвитку наукоємних галузей: машинобудування, приладобудування тощо;
- запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій із метою зниження енергоємності промислового виробництва та ВВП;
- зменшення техногенного навантаження на довкілля;
- забезпечення підготовки та перепідготовки кадрів за напрямками інноваційного розвитку;
- складання карти розміщення виробничих сил і завантаження виробничих потужностей провідних галузей;
- створення нових робочих місць, орієнтованих на цілі модернізації;
- прискорене вибуття застарілих і неефективних фондів у всіх галузях промислового комплексу з метою концентрації ресурсів на найбільш ефективній частині фондів; сприяння створенню фінансово-промислових груп та інших форм інтеграції банківського і промислового капіталу.

Висновки. Переорієнтація національного виробництва в умовах транзитивної економіки з сировинної спрямованості на високотехнологічне виробництво має супроводжуватися глибинними інноваційними соціально-економічними, техніко-технологічними та адміністративно-управлінськими

перетвореннями як на рівні держави, так і на регіональному та галузевому рівнях. Вихід країни на більш високий щабель цивілізаційного розвитку вимагає вирішення триєдиного завдання: переходу до викоринення корупції, інноваційного типу відтворення, кардинальних змін у кадровому питанні. Рішення поставленої задачі можливе на використанні світового досвіду постіндустріальної трансформації і переходу до високо розвинутого суспільства.

Література

1. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський [та ін.]. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
2. Трансформаційні процеси та економічне зростання в Україні / В. М. Геєць [та ін.] ; ред. В. М. Геєць ; НАН України, Ін-т екон. прогнозування. – Х. : Форт, 2003. – 440 с.
3. Демиденко Л. М. Інновації в умовах податкового стимулювання економіки / Л. М. Демиденко // Економіка ринкових відносин, 2012. – № 9, С. 160–64.
4. Pilipenko Yu. I. Innovative elements of the structural reform of national economy of Ukraine / Yu. Pilipenko // Економічний вісник НГУ, 2015. – №2. – С. 80–86.
5. Pilipenko Yu. I. Relationship sectoral economic structure and stage of social-economic development of society / Yu. Pilipenko, E. Prushkivska // Економічний вісник НГУ, 2015. – №3. – С. 25–31.
6. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. – К. : Ін-т екон. та прогноз. – 2011. – 656 с.
7. Момінул Хок МД. Модернізація української економіки на інноваційних засадах – імперативна вимога її виживання та розвитку / МД. Момінул Хок // Формування ринкових відносин в Україні. – № 12 (151). – 2013. – С. 57–62.
8. Державна служба статистики України: стат. збірник «Про соціально-економічне становище України за 2014 рік» / за ред. О. Г. Осауленка. – К., 2015. – 79 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Бояринова К. О. Розвиток п'ятого технологічного укладу на підприємствах машинобудування як проміжний стан запровадження випереджального розвитку / К. О. Бояринова // Економічний простір. – № 92 – 2014. – С. 90–100.
10. Дубик В. Я. Активізація участі України в новому технологічному укладі як шлях інноваційного прориву і нарощення прибутковості / В. Я. Дубик, О. Б. Осідач // Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал. – № 2 (51). – 2014. – С. 31–39.
11. Череп О. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні / О. Г. Череп, А. Полякова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Харків, 2014. – Вип. № 1 (14). – С. 84–89 [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Frd2013_1_14.

12. Промислова політика як чинник післякризового відновлення економіки України: аналітична доповідь / Національний інститут стратегічних досліджень; за ред. к. е. н., с. н. с., засл. економіста України Я. А. Жаліла. – К. : НІДС, 2012. – 41 с.

13. Симоненко В. Ещѐ об идеологии инновации. – [Електронний ресурс]. / В. Симоненко // «2000» – № 12 – 23-29 марта 2012. – Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/ekonomika/78560>.

14. Яковенко Р. В. Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко, А. М. Чернега. – Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/72.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/72.pdf).

15. ООН опублікувала індекс людського розвитку в країнах світу за 2015 рік [Електронний ресурс] // Центр гуманітарних технологій. – Режим доступу: <http://gmarket.ru/news/2015/03/14/5622>.

16. Інформаційно-аналітичні матеріали Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України. – [Електронний ресурс] – Ре-

жим доступу: <http://www.dknii.gov.ua/2015-09-09-12-22-00/2015-09-09-12-25-43/235-2015-12-07-11-34-29> 5.

17. Продіус О. І. Сучасний стан іноземного інвестування в Україні: проблеми та напрями їх вирішення / О. І. Продіус, Т. З. Бостанжі, Д. А. Горбатова // Економічний простір. – № 86 – 2014. – С. 15–24.

18. Анпілогова Ж. Д. Державне регулювання промислового розвитку України: інноваційні технології та механізми реалізації: монографія / Ж. Д. Анпілогова. – Донецьк : Юго-Восток, 2013. – 404 с.

19. Єремейчук Р. А. Проблеми та пріоритети інноваційного розвитку у стратегії модернізації економіки України / Р. А. Єремейчук // Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал. – № 4 (53). – 2014. – С. 50–57.

20. Грiневська С. М. Модернізація національної економіки шляхом забезпечення саморозвитку регіонів / С. М. Грiневська // Актуальні проблеми економіки. – № 11 (137). – 2012. – С. 169–173.

ПРОБЛЕМЫ МОДЕРНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА В УСЛОВИЯХ ТРАНЗИТИВНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ЭКОНОМИКИ

*Е. В. Чумак, к. философ. н., старший преподаватель,
Запорожский национальный технический университет*

В статье исследуются основные проблемы процесса модернизации национального производства, решение которых поможет преодолеть системные кризисные явления в разных сферах жизнедеятельности украинского. Определены факторы, мешающие прорыву украинской экономики в инновационном направлении и просчёты государственной инвестиционной политики. Доказана необходимость выведения страны на более высокий уровень цивилизованного развития, особенно в условиях глобализации, через первоочередное решение триединой задачи – преодоления коррупции, перехода к инновационному типу воспроизводства и оптимизации политики модернизации национального производства на государственном, региональном и отраслевом уровнях.

Ключевые слова: национальное производство, транзитивные изменения, модернизация, технологический уклад, инновации, инновационное развитие, инвестиционная политика, инвестиционный климат, государственное регулирование, региональная отраслевая политика.

PROBLEMS OF NATIONAL PRODUCTION MODERNIZATION UNDER THE CONDITIONS OF TRANSITIVE CHANGES IN ECONOMY

O. V. Chumak, Ph. D (Philos.), Senior Lecturer, Zaporizhzhia National Technical University

The article analyzes the main problems of the modernization of national production, a solution which will help to overcome the systemic crisis in the various spheres of Ukrainian society. The factors preventing the breakthrough of the Ukrainian economy in the innovative direction and failures of state investment policy have been defined. The necessity of taking the country to a higher level of civilized development is stated, especially under the conditions of globalization, through priority of the resolving the triune task, overcoming corruption, transition to innovative type of reproduction and optimization policy of modernization of national production at national, regional and sectoral levels.

Keywords: national output, transitive change, modernization, technological structure, innovation, innovative development, investment policy, investment climate, government regulation, regional sectoral policy.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Прушківським В. Г. Надійшла до редакції 19.05.16.